

20 ביולי 2017

האינטרסים והכוונות של איראן בעיראק ובסוריה כפי שהם משתקפים בהתבטאויות מפקדים בכירים ב"גיוס העממי", מסגרת-על של המליציות השיעיות בעיראק המופעלת ע"י כוח קדס האיראני

אבו מהדי אלמהנדס, סגן מפקד "הגיוס העממי", מסגרת-על של המליציות השיעיות הפועלות בעיראק, נושא דברים בכנס התאחדות תחנות הטלוויזיה והרדיו האסלאמיות בעיר משהד באיראן (צות אלאהואז, 2 ביולי 2017).

כללי

1. אבו עלי אלמהנדס, סגן מפקד "הגיוס העממי", מסגרת-על של המליציות השיעיות בעיראק, התבטא לאחרונה, בנואם שנשא במשהד שבאיראן, אודות כיווני הפעולה של המליציות בעידן שלאחר שחרור מוצול. מפקדים נוספים ב"גיוס העממי" התבטאו אף הם בחודשים האחרונים אודות פעילות המליציות השיעיות בעיראק, בסוריה ובמזרח התיכון כולו. להערכתנו דבריהם שיקפו היטב את האינטרסים והכוונות של איראן, המפעילה את "הגיוס העממי" בהתאם לאינטרסים שלה, המקומיים והאזוריים (עיקרי נאומו של אבו מהדי אלמהנדס בכנס התאחדות תחנות הטלוויזיה והרדיו האסלאמיות בעיר משהד שבאיראן ראו נספח א').

מהתבטאויות אבו מהדי אלמהנדס, ובכירים נוספים ב"גיוס העממי", עולה כי במרכז האינטרסים האיראנים בעיראק עומד הגברת ההשפעה האיראנית, חיזוק העדה השיעית, דחיקת השפעתם של ארה"ב והמערב, ביסוס שליטה לאורך הגבול העיראקי-סורי ופתיחת ציר לוגיסטי יבשתי טהראן-בגדאד-דמשק-בירות. מדבריהם עולה גם אפשרות הצבת מיליציות שיעיות ברמת הגולן, לכשיווצרו נסיבות מתאימות לכך. אנו סבורים, כי בעקבות שחרור מוצול ישמשו המליציות השיעיות בעיראק ארגון שליח (Proxy) חשוב, שיופעל ע"י האיראנים לקידום האינטרסים שלהם בעיראק ובסוריה, תוך הצבת אתגר משמעותי בפני ארה"ב ומדינות ערב הפרו-מערביות.

"הגיוס העממי"

2. "הגיוס העממי" (אלחשד אלשעבי) הינה מסגרת-על המורכבת מכארבעים מיליציות שיעיות הפועלות בעיראק בחסות איראן. מסגרת זאת הוקמה ביוני 2014 בעת כיבוש מוצול על ידי דאעש, שהיווה פסגת הישגיו של דאעש בעיראק, אשר הציב סכנה מוחשית בפני הבירה בגדאד. "הגיוס העממי" מתבסס בעיקר על מיליציות שיעיות, שלחמו בעבר נגד צבא ארה"ב ובעלות בריתה בעיראק בהפעלת האיראנים, ומשרתים בה כמה מפקדים בעלי עבר עשיר של לחימה. בשנים האחרונות נוטלות המיליציות (שכוחן גדל באופן משמעותי) חלק במערכה נגד דאעש, באכונה איראנית ובכפיפות פורמלית לפיקוד העליון של צבא עיראק (מאפייני "הגיוס העממי" ראו נספח ג').

לוגו "הגיוס העממי": במרכז מופיע השם "הגיוס העממי" ומקיף אותו הכיתוב "אללה אכבר" ("אללה הוא הגדול ביותר") על רקע צבעי דגל עיראק. למעלה הכיתוב "רפובליקת עיראק" (אתר "הגיוס העממי", 10 ביולי 2017).

3. אחד המפקדים הבולטים ב"גיוס העממי" הינו אבו מהדי אלמהנדס, המשמש סגנו של פאלח אלפיאצ', מפקד הכוח. ב-1983 הוא היה מעורב בשורה של מעשי טרור בכווית, נגד שגרירויות ארה"ב וצרפת בשליחות איראן ובשירות ארגון חזבאללה הלבנוני. במהלך הלחימה בעיראק נגד צבא ארה"ב ובעלי בריתה הוא עמד בראש מיליציה שיעית בשם "גדודי חזבאללה", שניהלה לוחמת גרילה והופעלה ע"י כוח קדס האיראני. התרשמותנו היא שאבו מהדי אלמהנדס מהווה כיום הדמות הצבאית הדומיננטית ב"גיוס העממי" בעוד שפאלח אלפיאצ', המפקד "הינו דמות בעלת אופי ייצוגי (קווים לדמותו של אבו מהדי אלמהנדס ראו נספח ב').

אבו מהדי אלמהנדס (מימין) לצד קאסם סלימאני מפקד כוח אלקדס (משמאל) (הצילום נעשה במזרח עיראק) (טהראן פרס, 8 במרץ 2015).

תובנות שעלו מנאומו של אבו מהדי אלמהנדס ומהתבטאויות בכירים נוספים ב"גיוס העממי"

4. להלן התובנות העולות מנאומו של אבו מהדי אלמהנדס בכל הנוגע לחתירה האיראנית להשפעה בעיראק ולמקומו של "הגיוס העממי" כארגון השליח (Proxy) המועדף של האיראנים:

א. בראייה האיראנית צפוי שחרור מוצול להאיץ את המאבק עם ארה"ב על ההשפעה בעיראק: איראן שואפת לקדם את האינטרסים שלה בעיראק, כפי שפורטו לעיל, ולהפוך אותה בסופו של דבר למדינת חסות איראנית, חלק מ"סהר שיעי" שיכלול את איראן, עיראק, סוריה, לבנון בתוספת תימן¹. בו בזמן חותרת איראן לנטרל את ההשפעה האמריקאית בעיראק, אשר גברה במהלך המערכה נגד דאעש בעיקר בתקופת הלחימה במוצול.

ב. חשיבות "הגיוס העממי": איראן רואה ב"גיוס העממי" הארגון השליח (Proxy) המועדף בעיראק (כדוגמת חזבאללה בלבנון). לכוח קדס האיראני ניסיון מעשי רב-שנים בהפעלת המיליציות השיעיות בלחימה נגד צבא ארה"ב. כמה מראשי המיליציות השיעיות הללו הופעלו בעבר, ולהערכתנו מופעלים גם כיום, ישירות ע"י כוח קדס (למרות הכפיפות הפורמאלית של "הגיוס העממי" למשטר העיראקי). מנאומו של אבו מהדי אלמהנדס עולה התנגדות נחרצת (המגובה ע"י איראן) לכל ניסיון של ממשלת עיראק לפרק את "הגיוס העממי".

¹ קייס אלח'זעלי, פעילי שיעי עיראקי העומד בראש מיליציה בשם "חבורות אנשי האמת", נשא דברים ב-10 במאי 2017 בפני פעילי המיליציה שלו, שבהם התייחס לחזון השיעי להתפשטות במזרח התיכון: "...אם בעבר היו אומרים 'סהר שיעי' יהיה לנו בעזרת אללה 'ירח שיעי מלא'". תהייה לנו הארץ במלואה מהמזרח עד המערב. בעזרת אללה וברוחו של האימאם האחרון של השיעה, פריסת הכוחות הלוחמים שלנו תושלם: ממשורות המהפיכה באיראן, דרך חזבאללה בלבנון, דרך אנצאר אללה (המורדים החות'ים) בתימן, ודרך 'הגיוס המקודש' (קרי, הגיוס העממי) בעיראק ועם אחי אלזינב (קרי, האחים המגינים על הקבר הקדוש של סת זינב הנמצא מדרום לדמשק), אחים [בסוריה]... (אלג'זירה, קנאת אלעראק, 10 במאי 2017).

ג. משמעות התחזקות "הגיוס העממי": לקיומה ולהתבססותה של מיליציה שיעית עדתית, המחומשת היטב ומסתייעת באיראן, עלולות להיות, להערכתנו, השפעות שליליות על יציבותה של המערכת הפוליטית והחברתית בעיראק. שכן קיומן של מיליציות עדתיות שיעיות, הנהנות מהשפעה פוליטית, והמקבלות אכוונה מאיראן, יציבו אתגר בפני המוסלמים הסונים ויחלישו את השלטון המרכזי (השיעי) בבגדאד. התחזקות השיעים בעיראק בתמיכת איראן עלולה להגביר את התסיסה בקרב האוכלוסייה הסונית, ולדחוף אותה לתמיכה בארגוני טרור וגרילה, ובתוכם גם דאעש, גם בעידן שלאחר שחרור מוצול.

5. להלן כמה תובנות במישור הצבאי, הקשורות להמשך המערכה נגד דאעש, כפי שעלו בנאומו של אבו מהדי אלמהנדס:

א. חשיבות השליטה/השפעה לאורך הגבול העיראקי-סורי בראייה האיראנית: מנאמו של אבו חסן אלמהנדס עולה, כי איראן מייחסת חשיבות רבה לשליטה לאורך הגבול העיראקי-סורי (משני עבריו), וכי היא רואה ב"גיוס העממי" הכוח הצבאי, שיטהר את מרחב הגבול, ויקדם את האינטרסים שלה בצד העיראקי של הגבול. על פי נאומו של אבו מהנדי אלמהנדס "שחררו" עד כה כ-150 ק"מ לאורך הגבול מידי דאעש. ניתן להניח, כי עתה, לאחר כיבוש מוצול, יגבר המאמץ האיראני להשתלט על מרחב הגבול באמצעות כוחות "הגיוס העממי".²

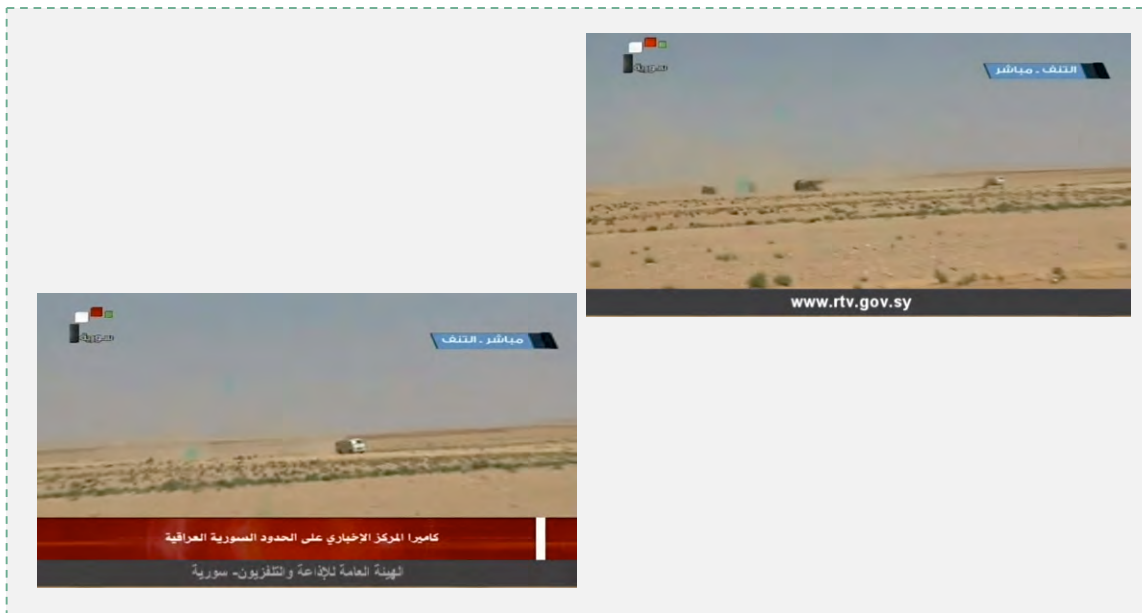
העיר אלקא'ם, שבידי דאעש, אשר לעברה מתקדמים כוחות "הגיוס העממי" מאזור סנג'אר (Google Maps).

² בסוף מאי 2017 הגיע כוח של "הגיוס העממי" לקרבת גבול עיראק-סוריה, ממערב לסנג'אר, והחל לנוע דרומה לעבר העיר אלקא'ם שבידי דאעש. במקביל, החל כוח של "הגיוס העממי" לנוע מאזור מעבר אלוליד לכיוון צפון מזרח (על פי אבו מהדי אלמהנדס הכוח נמצא במרחק של שבעים ק"מ מהמעבר).

מימין טור ממונע של "הגיוס העממי", שהגיע בסוף מאי 2017 לאזור הסמוך לגבול עיראק-סוריה (חשבון הטוויטר של ההסברה הצבאית של "הגיוס העממי", 30 במאי 2017).

ב. החשיבות שהאיראנים מייחסים לפתיחת הכביש הראשי שבין בגדאד לדמשק: אינטרס מרכזי של איראן, המשתקף היטב בנאומו של אבו מהנדי אלמהנדס, הינו פתיחת הציר המוביל מבגדאד לדמשק. להערכתנו ציר זה, בראייה האיראנית, מתוכנן לשמש בהמשך את התנועה היבשתית הרצופה מטהראן דרך בגדאד לסוריה וללבנון (הערה: האירועים בשטח בחודשים האחרונים מצביעים על כך, שהאיראנים והמשטר הסורי עוסקים עתה במרץ בהשמת הכביש הראשי דמשק-בגדאד ובאבטחתו).³

השמת ציר דמשק-בגדאד. מימין: שלוש משאיות בדרכן לעיראק במעבר הגבול המאולתר, שנפתח בגבול סוריה-עיראק (מצפון מזרח למעבר אל-תנף). משמאל: כלי רכב מסחרי בדרכו מעיראק לסוריה (חשבון היוטיוב של הטלוויזיה הסורית SyriaTVChannels7, 12 ביוני 2017).

³ בסביבות ה-14 ביוני 2017 נפתח מעבר גבול מאולתר בגבול הסורי-עיראקי, שהוקם כעשרים ק"מ מצפון מזרח למעבר אל-תנף, שבקרבת משולש הגבולות סוריה-עיראק-ירדן. הטלוויזיה הסורית שידרה תמונות בהן נראות משאיות נושאות סחורות העוברות מסוריה לעיראק ומעיראק לסוריה). מנאומו של אבו מהנדי אלמהנדס עולה, כי בצידו העיראקי של המעבר המאולתר, נמצאים פעילי "הגיוס העממי" (בהיקף לא ידוע), אשר לדבריו חברו לצבא סוריה ולפעילי חזבאללה המצויים בצידו הסורי של הגבול.

ההיבט הישראלי:

א. בסיום נאומו במשהד התבטא אבו מהדי אלמהנדס, כי "אם מזכ"ל חזבאללה יבקש מ"הגיוס העממי" לפנות לעבר ישראל במקרה שיפרוץ עימות- הבקשה תימלא מיד והוא ["הגיוס העממי"] יימצא שם [כדי לסייע לחזבאללה] (שבכת נהרין, 3 ביוני 2017). מהדי אלמהנדס לא פרט לאיזו חזית עם ישראל ישגר "הגיוס העממי" פעילים אולם כנראה שהכוונה היא לרמת הגולן. יוזכר כי **אכרם אלכעבי**, העומד בראש מיליציה עיראקית שיעית בשם "תנועת האצילים", הודיע (8 במרץ 2017) על הקמת "החטיבה לשחרור הגולן" ע"י אנשי ארגונו.⁴

ב. הימצאות פעילים שיעים פרו-איראנים בחזית רמת הגולן **משרתת להערכתנו אינטרס איראני להפוך את רמת הגולן לחזית עימות עם ישראל, שבה יוצבו ארגונים שליחים (Proxies) של איראן, ובכלל זה חזבאללה הלבנוני ומיליציות שיעיות מעיראק, שתופעלנה ע"י כוח קדס האיראני**

⁴ **אכרם אלכעבי**, העומד בראש מיליציה עיראקית שיעית בשם "תנועת האצילים" (חרכת אלנג'באא'), הפיץ ב-8 במרץ 2017 קלטת שמע בה הודיע על הקמת "החטיבה לשחרור הגולן" ע"י אנשי התנועה. חטיבה זאת נועדה לדבריו לסייע לצבא הסורי לשחרר את רמת הגולן, לכשתסתיים המערכה נגד הטרור (פרוט ראו **בנספח ג'**). לכך ניתן להוסיף את דבריו של מנהיג חזבאללה חסן נצראללה (24 ביוני 2017), כי למלחמה עם ישראל עשויים להצטרף רבבות לוחמים ממדינות שונות כגון עיראק, תימן, איראן ומדינות נוספות.

עיקרי נאומו של אבו מהדי אלמהנדס

1. ב-2 ביולי 2017 נשא אבו מהדי אלמהנדס, סגן מפקד "הגיוס העממי", נאום במהלך כנס התאחדות תחנות הטלוויזיה והרדיו האסלאמיות במשהד. בנאומו (שנמשך כשעה) הוא התייחס למערכה נגד דאעש בעיראק ולכיווני הפעולה של "הגיוס העממי" בהמשך, לאחר כיבוש מוצול.

2. להלן נושאים עיקריים שעלו בנאומו של אבו מהדי אלמהנדס במשהד⁵:

אלמהנדס במהלך נאומו (אלעאלם, 3 ביולי 2017).

א. **דברי תודה לאישים, מדינות וארגונים התומכים ב"גיוס העממי"**: בתחילת דבריו הודה אבו מהדי אלמהנדס לאיאתאללה סיסתאני, גדול חכמי ההלכה השיעים בעיראק⁶, **למנהיג איראן עלי ח'אמנאי** ול"אחים בחזבאללה" ובראשם מנהיג הארגון **חסן נצראללה**. הוא ציין כי **לולא התמיכה שהגישו איראן וחזבאללה "הגיוס העממי" לא היה מצליח להגיע להישגיו**. בהמשך ציין אלמהנדס כי איראן וחזבאללה "מיהרו להעניק נשק לגיוס העממי" ולסייע לו בהתמודדות מול איומי דאעש". לדבריו, כשנכבשה מוצול, ודאעש איים על הערים הקדושות לשיעים (נג'ף וכרבלא) ועל הבירה בגדאד, מחסני משרד ההגנה העיראקי היו ריקים מנשק. לנוכח זאת **איראן "פתחה את מחסני הנשק שלה, שהגיעו אלינו באמצעות מטוסים"**. באותה עת היו [העיראקים] זקוקים לנשק זה "באופן נואש" כדי להתמודד עם דאעש, למרות שלא היה בינם לבין טהראן אף הסכם

⁵ תוכן נאומו של אבו עלי אלמהנדס מתבסס בחלקו על ערוץ צות אלאהואז. מכיוון שבצות אלאהואז שודר רק חלק מהנאום (11 דקות מתוך כשעה) השלמנו את החסר ע"י שימוש במקורות נוספים, שציטטו קטעים מהנאום: סוכנות אהל אלבית, 4 ביולי 2017; אלעאלם, 3 ביולי 2017; עמוד הפייסבוק של אבו מהדי אלמהנדס, 4 ביולי 2017; שבכת נהרין, 3 ביולי 2017; שבכת אל צחפי למסתקבל אלעראק, 4 ביולי 2017 ואל מיאדין, 3 ביולי 2017). בכמה מקרים בחרנו להצביע במפורש על מקור הידיעה בשל חשיבות הנושא.

⁶ **האיאתאללה עלי סיסתאני** הוציא פסק הלכה, שקרא לג'האד של תושבי עיראק, נגד דאעש. פסק הלכה זה נתפס ומוצג כבסיס **ללגיטימציה פנים-עיראקית** להקמת "הגיוס העממי". בנאום שנשא **קאסם סלימאני** (10 ביולי 2017) הוא התייחס לשחרורה של מוצול. הוא שיבח במיוחד את חכם ההלכה עלי סיסתאני על תרומתו לניצחון על דאעש וציין, כי אדם זה הציל את עיראק והעם העיראקי במקרים רבים. הוא גם הודה לארגון חזבאללה וברך את חסן נצראללה על שתרם מניסיונו הרב לכוחות "הגיוס העממי" (סוכנויות הידיעות האיראניות ח'בר ותסנים, 10 ביולי 2017).

פורמאלי לשיתוף פעולה מעין זה [הערה: ניתן להניח כי חלק ממשק זה הגיע למליציות השיעיות, שהתארגנו אותה עת במסגרת "הגיוס העממי"].

ב. פתיחת כביש דמשק-בגדאד ופעילות "הגיוס העממי" לאורך הגבול העיראקי סורי:

1) אבו מהדי אלמהנדס ציין כי "הגיוס העממי" שלח כוח, שהשתלט על מעבר אלוליד (הערה: המעבר העיראקי הנמצא מצדו השני של מעבר אלתנף). אלמהנדס הוסיף, כי הוא ביקש שלא לפרסם זאת בתקשורת בשל רגישות העניין, שמצאה ביטוי בווטו אמריקאי על הגעת כוח של "הגיוס העממי" למעבר אלוליד. לאחר ההשתלטות על מעבר אלוליד אנשי "הגיוס העממי" מסרו אותו למשמר הגבול העיראקי, והתקדמו בערך שבעים ק"מ צפונית למעבר. הוא הוסיף כי פעילי "הגיוס העממי" חברו לראשונה לצבא סוריה, לחזבאללה ו"לבחורים שלנו" (קרי, אנשי מיליציה שיעים הפועלים בסוריה) (הערה: יתכן והמדובר בחבירה שנעשתה במעבר הגבול המאולתר, שנפתח לתנועה ע"י הסורים והעיראקים מצפון מזרח למעבר תנף. הערה: קטע זה לקוח מעמוד הפייסבוק של אבו מהדי אלמהנדס, 4 ביולי 2017).

2) אבו מהדי אלמהנדס הדגיש, כי כעת הכביש שבין בגדאד לדמשק מאובטח משני צדי הגבול. הוא הוסיף: "נמשיך בהחלט להחזיק בכביש זה, ולא נאפשר לאף ווטו מצד ארה"ב או מצד גורם אחר להתערב בנושא זה". אבו מהנדי אלמהנדס ציין כי לאורך גבול עיראק-סוריה, שאורכו כ-400 ק"מ, שוחררו עד כה כ-150 ק"מ מידי דאעש. לדבריו "הגיוס העממי" מקיים פעילות צבאית לאורך גבול סוריה-עיראק ובקרבת גבול סוריה-ירדן (קרי, בקרבת מעבר אלוליד).

ג. אין לזלזל בדאעש, אשר יישאר ארגון חזק גם לאחר נפילת מוצול:

1) אבו מהדי אלמהנדס הדגיש, כי גם לאחר נפילת מוצול, יישאר דאעש ארגון חזק בעיראק, בשל הנוכחות שהוא מקיים ברחבי המדינה. לדבריו נוכחות זאת מאיימת אפילו על נג'ף וכרבלא, הערים הקדושות לשיעים. הוא ביקש מכלי התקשורת שלא לגמד את נוכחות דאעש בעיראק משום שהארגון מהווה סיכון למדינה. לפיכך יש להשקיע מאמצים כדי לחסל את דאעש במדינה (הערה: הדגשת כוחו של דאעש והצורך להמשיך ולהילחם בו נותנים לגיטימציה להמשך קיומו של "הגיוס העממי").

2) אבו מהדי אלמהנדס מנה שורה של מקומות ואזורים שבהם קיימת נוכחות של דאעש), שיש לטפל בה לאחר שחרורה של מוצול:

✓ אזור העיר תלעפר (בצפונה של עיראק, כ-70 ק"מ מערבית למוצול). הערה: מקור עיראקי מסר כי לאחר נפילת מוצול החליט דאעש להעתיק את מרכז הפיקוד שלו לעיר תלעפר (אלסומריה, 9 ביולי 2017).

✓ עשרים כפרים המצויים בין תכרית למוצול (מצפון לבגדאד).

- ✓ העיר ח'ויג'ה (כ-125 ק"מ מדרום למוצול).
- ✓ העיר שרקאט (כ-100 ק"מ מדרום למוצול).
- ✓ המרחב שבין חדיית'ה לאלקאא'ם (במעלה נהר הפרת, במערבה של עיראק, אזור שעדיין לא שוחרר ע"י הכוחות העיראקים).
- ✓ הגבול שבין עיראק לסוריה (עליו הרחיב אבו מהדי אלמהנדס את הדיבור).

ד. התנגדות לפרוק "הגיוס העממי": אלמהדי ציין, כי לאחר שחרור העיר אלפלוג'ה הגיע אליו נציג מהאום ושוחח עמו על פיוס לאומי על בסיס פרוק "הגיוס העממי". אבו מהדי אלמהנדס הגיב כי מי שאומר ש"הגיוס העממי" יפורק אינו צודק, גם אם המדובר בממשלת עיראק. לדבריו: "גם אם יפרקו אותו נתארגן מחדש... הנשק שלנו נמצא ברשותנו... המדובר בפרויקט של אומה, המתבסס על פסק הלכה של גורם דתי בכיר ביותר (הכוונה לסיסתאני). אף גורם, לא בעיראק ולא מחוצה לה, אינו יכול לפרק אותו באף אמתלה, תהא אשר תהא". עם זאת הוא הוסיף כי הכפפת פרויקט "הגיוס העממי" למסגרת המדינה הינו "דבר יסודי וחשוב, ואנו כולנו מסכימים לכך".

ה. קשרי "הגיוס העממי" עם כוחות הביטחון העיראקים:

1) הקשרים הללו הינם "טובים וחזקים" ו"הגיוס העממי" הינו "אחד ממנגנוני הביטחון של המדינה העיראקית [הפועל] לצד הצבא והמשטרה". אבו מהדי אלמהנדס הדגיש את תרומת "הגיוס העממי" לייצוב המצב הביטחוני בעיראק. הוא הוסיף, כי עתה, כשהמצב הביטחוני התייצב, ישנם גורמים (במשתמע כפוי טובה), הקוראים לפגוע בתקציב "הגיוס העממי" ולפרק אותו. הוא האשים פוליטיקאים עיראקים התוקפים את "הגיוס העממי" בשיתוף פעולה עם "הפרויקט האמריקאי". (הערה: קטע זה לקוח מעמוד הפייסבוק של אבו מהדי אל מהנדס, 4 ביולי 2017).

2) אבו מהדי אלמהנדס ציין כי פעילי "הגיוס העממי" נמצאים ממזרח וממערב מוצול, שם הם ממשיכים לפעול ככוח מסייע לשאר כוחות הביטחון. שיתוף הפעולה והתאום בין "הגיוס העממי" לכוחות הביטחון העיראקים [במוצול] הינו מצוין.

ו. "הגיוס העממי" וארה"ב:

1) "הגיוס העממי נחוש למנוע מהכוחות האמריקאים לשלוט בשטחים עיראקים". לדברי אבו מהדי אלמהנדס "המצאות הגיוס העממי [בעיראק] נועדה להיות [גורם] אנטי-אמריקאי. אנו נמצאים [כדי לפעול] נגד האמריקאים באופן רשמי ופומבי ונגד ההימצאות הזרה בעיראק. אנו איננו זקוקים להם. אנו לא זקוקים לנעלי צבא זרים שייטמעו את אדמת עיראק... כל ההיסטוריה של מערכת היחסים שלנו [עם ארה"ב] הייתה שחורה משחור" (הערה: ציטוט זה לקוח מעמוד הפייסבוק של אבו מהדי אלמהנדס, 4 ביולי 2017).

2) אבו מהדי אלמהנדס ציין, כי ארה"ב מעוניינת "לגנוב" את הניצחון שהושג ע"י לוחמי "הגיוס העממי" וכוחות הביטחון העיראקים במחוז נינוא, כפי שניסתה בזמנו "לגנוב" את הניצחון לשחרור תכרית: "אמריקה רוצה להישאר בעיראק, אנו נעמוד [מול הכוונה האמריקאית] בכל הכוח, ונמנע את המזימה האמריקאית להשתלט על גבול עיראק-סוריה וליצור אזור מיוחד של השפעה אמריקאית". הוא ציין, כי "אמריקה זוממת לשלוט על משולש הגבולות עיראק-סוריה-ירדן ומשם [לאורך הגבול] עד לגבול תורכיה, כדי ליצור אזור השפעה במרחב זה".

3) לדברי אבו מהדי אלמהנדס ייצא "הגיוס העממי" נגד כל חברה ביטחונית [אמריקאית?], שתזכה לזכויות לקיים בדיקות על הכביש הבינלאומי המחבר בין ירדן לסוריה. הוא הוסיף, כי אף חברה ביטחונית לא תפקח על הכביש ואין זכות לאף אחד להעניק זכויות לחברות ביטחוניות אמריקאיות. לדבריו פעילי "הגיוס העממי" ומשטרת עיראק עקבו פעמים רבות אחר נחיתות מסוקים אמריקאים באזורים שעליהם השתלט דאעש (אבו מהדי אלמהנדס הזכיר את מכחול, ביג'י ואלחויג'ה). לדבריו מסוקים אלו ביצעו משימות חשאיות "ויש לנו תיעוד של מסוקים אלה" (הערה: פסקה זאת נלקחה משבכת נהרין, 3 ביולי 2017).

ז. חשש משאיפות הבדלנות של הכורדים: אבו מהדי אלמהנדס התייחס להכנות שעושה כורדיסטאן לקיומו של משאל עם, שיביא להתנתקות הכורדים מעיראק והקמת מדינה כורדית. הוא האשים "בכירים באזור כורדיסטאן" כי הם מתכננים להתפצל מעיראק והוסיף, בנימה של איום: "...אנו מבהירים להם כי הדבר לא יתממש... אנו לא נזכיר פרטים נוספים לגבי תגובתנו על צעד זה". התבטאות זאת עלולה להעיד על חשש איראני מהתעצמות כוחם של הכורדים ומשאיפות הבדלנות שלהם בעיראק.

ח. תפקיד "הגיוס העממי" בסוריה "בשלב הבא" והאפשרות שייפנה לעבר ישראל:

1) אבו מהדי ציין בנאומו, כי בשלב הבא יהיה לעיראק תפקיד אזורי בסיוע לסוריה (ללא פרוט טיבו של תפקיד זה). הוא הוסיף, כי "הגיוס העממי" לא ייכנס לאדמת סוריה ללא החלטה של ממשלת עיראק אולם הוסיף: מי מלוחמי "הגיוס הלאומי", שיהיה מעוניין להתנדב לחימה בסוריה, יהיה חופשי לעשות כן, ו"הגיוס העממי" לא ימנע זאת ממנו.

2) הוא הוסיף, כי "הגיוס העממי" תומך בהצטרפות לוחמים כאלה (קרי, "מתנדבים") לצד הלוחמים התומכים במשטר אסד, כגון חזבאללה ואלפאטמיון (אלפאטמיון הינו כוח מיליציוני המורכב מלוחמים אפגאנים שיעיים, המופעל בסוריה ע"י איראן).

בסיום נאומו אמר אבו מהדי אלמהנדס, כי "אם מזכ"ל חזבאללה, סיד חסן נצראללה, יבקש מ"הגיוס העממי" לפנות לעבר ישראל במקרה שיפרוץ עימות, הבקשה תענה מיד. הוא ("הגיוס העממי") יימצא שם [כדי לסייע לחזבאללה] (הערה: קטע זה נלקח משבכת אלנהרין, 3 ביולי 2017).

קווים לדמותו של אבו מהדי אלמהנדס

ג'מאל ג'עפר מחמד (אבו מהדי אלמהנדס), סגן מפקד "הגיוס העממי", מסגרת-על של מיליציות שיעיות המופעלת ע"י איראן (alrashed.net).

1. ג'מאל ג'עפר מחמד, המכונה **אבו מהדי אלמהנדס**, הינו עיראקי, שיעי, בן 57, נשוי לאיראנית. בעבר הרחוק היה חבר במפלגת "**אלדעוה**" השיעית, אשר פעלה נגד משטר צדאם חסין. הוא נאלץ להימלט מעיראק לכווית ממנה עבר לאיראן. הוא **שהה באיראן במשך כעשרים שנים וחזר לעיראק לאחר נפילת משטרו של צדאם חסין.**

2. **קשרי אבו מהדי אלמהנדס עם חזבאללה ועברו הטורריסטי:**

א. בשנות השמונים של המאה הקודמת היה **אבו מהדי אלמהנדס מעורב בשורה של מעשי טרור בכווית, נגד שגרירויות ארצות-הברית וצרפת (דצמבר 1983).** הפיגועים הללו התבצעו באמצעות מכוניות תופת ונהרגו במהלכם חמישה בני אדם. הפיגועים **בוצעו ע"י ארגון חזבאללה הלבנוני, כחלק ממתקפת טרור איראנית, שהתבצעה במחצית הראשונה של שנות השמונים, שנועדה לקדם שורה של יעדים מדיניים-אסטרטגיים של איראן.** אבו מהדי אלמהנדס נמלט לאיראן ובהעדרו נדון למוות בכווית בשל מעורבותו בפעולות הטרור הללו. בשנת 1985 הוא הואשם גם בניסיון להתנקש בחיי אמיר כווית, שיח' ג'אבר אל אחמד אלצבאח ובניסיון לחטוף מטוס כוויתי.⁷

ב. בראיון לערוץ אלמיאדין, המזוהה עם חזבאללה (3 בינואר 2017) מסר אבו מהדי אלמהנדס, כי הוא קיים קשרים עם ארגון חזבאללה מזה שנים רבות, עוד מתחילת שנות השמונים של המאה הקודמת. הוא ציין, כי הוא קיים קשרים עם עמאד מע'ניה ועם מצטפא בדר אלדין, כבר

⁷ בראיון לערוץ איראני הודה אבו מהדי אלמהנדס, כי ביצע בכווית בשנות השמונים יחד עם מצטפא בדר אלדין "פעולות ג'האדיות". בעקבות פעולות אלו הוא נדון למוות בכווית אך הספיק לברוח לטהראן (יוטיוב, מערוץ רוצה ניוז, 23 באפריל 2017).

מתחילת שנות השמונים. עמאד מע'ניה היה בתחילת שנות השמונים הפעיל המבצעי המרכזי של חזבאללה. **מצטפא בדר אלדין** נעצר בכווית בעקבות הפיגועים נגד שגרירות ארה"ב וצרפת ונגד יעדים כוויתים. יחד עמו נעצרו 17 פעילים וסייענים של חזבאללה. חזבאללה עשה מאמץ לשחרר אותו ואת שאר העצורים בכווית באמצעות חטיפת מטוסים לצרכי מיקוח כולל מטוס (TWA 1985) ומטוסים כוויתים (בשנים 1984, 1988).

ג. אבו מהדי אלמהנדס סיפר בראיון לערוץ אלמיאדין (3 בינואר 2017), כי **לעמאד מע'ניה ולמצטפא בדר אלדין היה תפקיד חשוב מאוד באימון "לוחמי הג'האד" העיראקים** (הערה: הכוונה לפעילי מפלגת "אלדעוה", שנמלטו לאיראן בעקבות רדיפת צדאם חסין). הוא **עצמו נמנה על העיראקים הללו**. לשניהם היה תפקיד ראשי בהקמת ההתארגנויות הראשונות של "ההתנגדות העיראקית" נגד ארה"ב ובאימון. הם אימנו וציידו את העיראקים, שהתנגדו לנוכחות האמריקאית בעיראק. לדבריו אלו שבאו בעקבותיהם (קרי, פעילי חזבאללה הנוכחיים) מסייעים ל"גיוס העממי" באימונים ובתכנון.

3. לאחר נפילת משטר צדאם חסין באפריל 2003 חזר אבו מהדי אלמהנדס לעיראק והפך לפעיל בכיר ב"כוחות בדר", הזרוע הצבאית של "המועצה העליונה של המהפכה האסלאמית בעיראק", שהוקמה ע"י המנהיג השיעי הפרו-איראני **מחמד באקר אלחכים**⁸. הוא שימש כחבר פרלמנט בשנים 2006-2007 מטעם מפלגת "אלדעוה". גורמים אמריקאים האשימו אותו, כי הוא **סוכן של כוח קדס בעיראק המסייע למיליציות (השיעיות) הפרו-איראניות**. לאחרונה הוא שב והכריז על אמונתו המוחלטת במנהיג איראן ובמפקד **כוח קדס קאסם סלימאני** (אתר אלחליג' אונליין, 30 ביוני 2017).

4. במהלך שנות הנוכחות האמריקאית בעיראק **עמד אבו מהדי אלמהנדס בראש מיליציה שיעית**, שנקראה **גדודי חזבאללה** (כתא"ב חזבאללה). מיליציה זאת הייתה הבולטת בקרב המיליציות השיעיות, שניהלו **לוחמת גרילה נגד ארה"ב ובעלות בריתה, בהפעלת כוח קדס** (ראו נספח ג').

5. לאחר יציאת הכוחות האמריקאים מעיראק הודיע ארגון "גדודי חזבאללה", שלא יניח את נשקו למרות הנסיגה האמריקאית (אלזמאן, עיראק, 17 בינואר 2012). ב-4 בפברואר 2012 הודיע ג'אסם אלכעבי, דובר הארגון, כי ארה"ב, מפלגת הבעת', ומספר מדינות באזור מהווים את "האיום הפנימי והחיצוני הגדול ביותר על עיראק". הוא קרא ל"לוחמי הג'האד" להתכונן לקראת התמודדות עם **איזמים אלו** (אלסומריה ניוז, 4 בפברואר 2012).

6. לאחר הקמת ה"גיוס העממי" (יוני 2014), מסגרת-על, שקמה על בסיס המיליציות השיעיות שלחמו נגד ארה"ב, **מונה אבו מהדי אלמהנדס כסגן מפקד מסגרת-העל החדשה**. התרשמותו היא שאבו מהדי אלמהנדס הינו הדמות הצבאית המרכזית ב"גיוס העממי" בעוד שמפקד "הגיוס העממי" פאלח אלפיאצ' הינו דמות בעלת אופי ייצוגי.

⁸ "המועצה העליונה של המהפכה האסלאמית בעיראק" גוף שהוקם בתחילת שנות השמונים על ידי האיאתאללה **מחמד באקר אלחכים באיראן** להיאבק במשטרו של צדאם חסין. לגוף זה הייתה עד הפלישה האמריקאית מיליציה פעילה, שלחמה בשלטון צדאם חסין בשם "כוחות בדר", שאומנו, הודרכו ומומנו על ידי "כוח קדס" של משמרות המהפכה. לאחר 2003 פורקה המיליציה ואנשיה השתלבו צבא עיראק ובמשטרה. מספר אנשים ששרתו ב"כוחות בדר" הפכו פעילים נגד כוחות ארצות הברית בעיראק, ביניהן אבו מהדי אלמהנדס ואבו מצטפא אלשיבאני

"הגיוס העממי" (אלחשד אלשעבי)

לוגו "הגיוס העממי": במרכז מופיע השם "הגיוס העממי" ומקיף אותו הכיתוב "אללה אכבר" ("אללה הוא הגדול ביותר") על רקע צבעי דגל עיראק. למעלה מופיע הכיתוב "רפובליקת עיראק" (את "הגיוס העממי", 10 ביולי 2017).

הרקע להקמת "הגיוס העממי"

1. "הגיוס העממי" הינו מסגרת-על, המונה כארבעים מיליציות שיעיות, אשר חלקן הופעלו ע"י איראן נגד ארה"ב ובעלות בריתה בעיראק בשנים 2003-2011. בין המיליציות בולטים "גדודי חזבאללה" (כתא'ב חזבאללה) ו"חבורת אנשי האמת" (עצא'ב אהל אלח'ק), שמילאו תפקיד מרכזי בלחימה נגד ארה"ב בעיראק וכיום הם נכללים ב"גיוס העממי". כוח קדס האיראני מילא תפקיד מרכזי בהקמתן והפעלתן של המיליציות השיעיות שלחמו נגד ארה"ב. "גדודי חזבאללה" היא המיליציה, אשר קיימה את הקשר ההדוק ביותר עם כוח קדס.⁹

2. לאחר יציאת ארה"ב מעיראק היו המיליציות השיעיות הללו חייבות למצוא "אויב" חדש, שיעניק לגיטימציה להמשך קיומן ככוח צבאי מיליציוני, שאינו משתייך לכוחות הביטחון העיראקים. לגיטימציה זאת נמצאה לאחר השתלטות דאעש על מוצול והאיום, שהציב על הבירה בגדאד ועל השיעים בעיראק (יוני 2014). נראה כי הקמת "הגיוס העממי" נועדה ליצור מסגרת-על למיליציות השיעיות במטרה לייעל את ההתמודדות הצבאית שלהן נגד דאעש ובו בזמן להקל על הפעלתן ע"י איראן (בניגוד לחזבאללה בלבנון חייבת איראן להתמודד עם האתגר שבהפעלת מספר גדול של מיליציות שיעיות בעיראק).

3. "הגיוס העממי" הוקם ביוני 2014, החודש בו השתלט דאעש על מוצול והגיע לפסגת הישגיו. האיאתאללה עלי סיסתאני, גדול חכמי הדת השיעים בעיראק פרסם פסק הלכה (פתוא), שקרא למוסלמים בעיראק לבצע ג'האד נגד דאעש. פסק ההלכה לא הזכיר במפורש את העדה השיעית אלא

⁹ פקידים אמריקאים בכירים ציינו כי מבין שלושת המיליציות הללו "גדודי חזבאללה" היא זו המקבלת פקודות באופן ישיר מכוח קדס ("The most directly taking orders") (The Wall Street Journal, 2 ביולי 2011).

פנה לעיראקים בכלל. פסק ההלכה ציין, כי התגייסות הלוחמים תנוהל ע"י הממשל העיראקי, שהוא יהיה זה, אשר יקבע את מכסת הלוחמים (מתוך אתר האינטרנט של עלי סיסתאני, 14 ביוני 2014). פסק הלכה זה נתפס ומוצג כהכשר הלכתי לגיוס בני העדה השיעית במסגרת "הגיוס העממי". יצוין כי בשורות ה"גיוס העממי" קיים גם מיעוט של בני עדות נוספות, כדי לשוות למסגרת זאת גוון לאומי ולא עדתי. אבו מהדי אלמהנדס, בראיון לאלמיאדין, טען כי 25%-33% מלוחמי "הגיוס העממי" אינם שיעים (אלמיאדין, 3 בינואר 2017). אולם למרות הניסיון להציג את "הגיוס העממי" כארגון רב-עדתי יש לעדה השיעית דומיננטיות ברורה בקרב המפקדים והלוחמים המשרתים בו והמדובר במסגרת עדתית שיעית ולכל דבר.

בנובמבר 2016 זכה "הגיוס העממי" להכרה ממשלתית פורמאלית, כאשר הפרלמנט העיראקי הכפיף אותו לראש ממשלת עיראק (המכהן מתוקף תפקידו כמפקד הכללי של הכוחות המזוינים). החוק יצא מייד לאחר מכן כצו נשיאותי. כפועל יוצא מכך "הגיוס העממי" מקבל תקציב שנתי ממשלת עיראק. "הגיוס העממי" כפוף רשמית לראש ממשלת עיראק, מתוקף תפקידו כמפקד הכללי של הכוחות המזוינים של עיראק. אולם בפועל בכירי "הגיוס העממי" מופעלים ע"י כוח קדס האיראני ומקבלים את הנחיותיהם מקאסם סלימאני ומאנשיו בכוח קדס.

קאסם סלימאני, מפקד כוח קדס, עם שניים ממפקדי המליציות החברות ב"גיוס העממי". מימין לשמאל נראים יושבים: אבו עלי אלמהנדס, מפקד "גדודי חזבאללה"; האדי אלעאמרי, מפקד "ארגון בדר"; קאסם סלימאני, מפקד כוח קדס האיראני (אלשרק אלאוסט, 4 באפריל 2017).

הקשר של "הגיוס העממי" לאיראן ולחזבאללה

4. איראן באמצעות כוח קדס תמכה ובמקרים רבים אף הפעילה את המליציות השיעיות בלחימה נגד צבא ארה"ב ובעלי בריתו. כיום מהווה איראן "המשענת המרכזית" של "הגיוס העממי". בראיון לאלמיאדין (3 בינואר 2017) ציין אבו מהדי אלמהנדס, כי איראן הינה המקור העיקרי לתמיכה ל"גיוס העממי". לדבריו איראן סייעה ל"גיוס העממי" בנשק, בתחמושת, בתוכניות [מבצעיות] וביעוץ [שהגיעו לעיראק] מאיראן ומארגון חזבאללה.

5. באותו ראיון לאלמיאדין שיבח אלמהנדס את **היחסים הטובים השוררים בין "הגיוס העממי" לבין ארגון חזבאללה:**

א. הוא ציין כי חזבאללה סייע ל"גיוס העממי" באימונים, בתכנון, באמצעי לחימה ובציוד צבאי, שמקורם באיראן. לדבריו הסיוע של חזבאללה היה בידיעה ובהסכמה של ראש הממשלה הקודם נורי אלמלאכי והוא ממשיך להתקיים בידיעתו ובהסכמתו של ראש הממשלה הנוכחי חידר אלעבאדי. שניהם, לדברי אבו מהדי אלמהנדס, עודכנו ומעודכנים לפרטי פרטים בכל הנוגע ל"גיוס העממי".

ב. אבו מהדי אלמהנדס ציין, כי הוא גאה בקשריו האישיים עם מזכ"ל חזבאללה חסן נצראללה והוסיף, כי המדובר בקשר ארוך שנים. הוא מסר, כי יועצים מאיראן ומהחזבאללה נהרגו בעיראק, לאחר שדאעש השתלט על שטחים נרחבים ממנה. הוא הדגיש, כי "הגיוס העממי" ימשיך להזדהות עם חזבאללה ועם איראן, אך יעשה זאת במסגרת הריבונות העיראקית (הערה: אבו מהדי אלמהנדס מקפיד להציג חזות, כוזבת, כאילו המדובר בגוף ממשלתי עיראקי הפועל במסגרת הריבונות העיראקית, הצגה זאת עומדת בניגוד מוחלט לקשריו הישירים של "הגיוס העממי" עם איראן, העוקפים את ממשל עיראק).

אמצעי לחימה

6. בתקופת הלחימה נגד צבא ארה"ב ובעלות בריתו התקבלו מרבית אמצעי הלחימה של המיליציות השיעיות מאיראן. נראה כי עם הקמת "הגיוס העממי", והתרחבות משמעותית של כוחות המיליציות, נוצר צורך לרכישת אמצעי לחימה נוספים. אבו מהדי אלמהנדס, סגן מפקד "הגיוס העממי", מסר בראיון, כי "הגיוס העממי" וצבא עיראק רוכשים אמצעי לחימה מרוסיה. לדבריו ראש המטה של "הגיוס העממי" שהה בתחילת ינואר 2017 במוסקבה כדי לדון בהעברת אמצעי לחימה מרוסיה ל"גיוס העממי" (אלמיאדין, 3 בינואר 2017).

7. באותו ראיון (אלמיאדין, 3 בינואר 2017) אמר אבו מהדי אלמהנדס, כי "הגיוס העממי" החל דרכו עם כמות קטנה של אמצעי לחימה. אולם מאז נפילת מוצול ועד היום ציידה איראן במהירות את "הגיוס העממי" בכמויות גדולות של נשק באיכות טובה. לפיכך, ציין אלמהנדס, הצורך של "הגיוס העממי" בנשק [מרוסיה] אינו דוחק. "אולם אם רוסיה תסכים להסכמי [אספקת] נשק [ל"גיוס העממי]" זה יהיה טוב".

מספר הלוחמים ב"גיוס העממי" וכשירותם הצבאית

8. סדר הגודל כוחות "הגיוס העממי" הינו כ-100,000-140,000 לוחמים¹⁰. "הגיוס העממי" הינו בעל אופי עדתי שיעי מובהק ובעבר הואשמו פעיליו בהתנכלות לאוכלוסייה הסונית בערים, ששוחררו ע"י הכוחות העיראקים מידי דאעש (למשל בעיר תכרית). למרות המספר המרשים (הגדול בהרבה ממספר

¹⁰ בראיון שקיים אבו מהדי אלמהנדס עם ערוץ אלמיאדין ציין המראיין, כי הידיעות מדברות על 140,000-142,000 לוחמים המשרתים ב"גיוס העממי" (אלמיאדין, 3 בינואר 2017).

פעילי המליציות השיעיות בעת הנוכחות האמריקאית בעיראק), כשירותן הצבאית של המליציות השיעיות והמשמעת שלהן נופלים מאלו של צבא עיראק.

מימין: פעילי "הגיוס העממי" (אתר "הגיוס העממי", 10 ביולי 2017). משמאל: ירי רקטות הנישאות על רכבי שטח (סוכנות הידיעות העיראקית אורוכניז, 8 ביולי 2017).

מפקד "הגיוס העממי"

9. מפקד "הגיוס העממי" הינו פאלח אלפיאצ' המכונה אלחג'. תפקידו הפורמאלי הוא "יו"ר המטה של הגיוס העממי". פאלח אלפיאצ' הינו שיעי, יליד 1956, שבעבר היה פעיל במפלגת "אלדעוה" השיעית בעיראק. מפלגה זאת נאבקה בשנות השבעים בשלטונו של צדאם חסין בסיוע איראני. הוא נאסר לחמש שנים בשל חברותו במפלגה. אלפיאצ' משתייך לשבט אבו עאמר, שבט גדול מצפון-מזרח לבגדאד. הוא מקיים קשרים עם שבטים סונים באזור בגדאד ונחשב לאחד ממנהיגי השבט. אלפיאצ' היה מעורב ביישוב סכסוכים שבטיים (אלשרק אלאוסט, 5 באוגוסט 2015).

10. בשנת 2005, בעת שהיית האמריקאים בעיראק, הפך אלפיאצ' לחבר פרלמנט. הוא גם כיהן כשר ללא תיק הממונה על הביטחון הלאומי בממשלתו של נור אלמאלכי. הוא נחשב לאדם מקצועי ודתי. אלפיאצ' משתייך למפלגת הרפורמה הלאומית שהינה לאומית, אך בעלת אופי שיעי-דתי. כיום אלפיאצ' שומר על קשרים הן עם איראן והן עם וושינגטון. הוא משמש כיועץ לביטחון לאומי של ממשלת עיראק במקביל לתפקידו כראש "הגיוס העממי" (אלשרק אלאוסט, 5 באוגוסט 2015). נראה לנו כי תפקידו ב"גיוס העממי" הינו ייצוגי וכי הכוח האמיתי נתון בידי סגנו אבו מהדי אלמהנדס.

מפקד "הגיוס העממי" פאלח אלפיאצ' (אלמנאר, 10 בנובמבר 2016).

11. להלן כמה מיליציות בולטות הפועלות במסגרת "הגיוס העממי":

א. "גדודי חזבאללה" (כתא'ב חזבאללה):

1) מיליציה שיעית, שהוקמה בתחילת 2007 ע"י כוח קדס במטרה מוצהרת לסלק את האמריקאים מעיראק. מיליציה זאת הייתה הבולטת מקרב המיליציות השיעיות, שפעלו במהלך הלחימה נגד ארה"ב ובעלות בריתה. בראשה עמד **אבו מהדי אלמהנדס**, המשמש כיום גם כסגן מפקד "הגיוס העממי" (ראו **נספח ב'**). במהלך הלחימה נגד ארה"ב ובעלות בריתה מנו "גדודי חזבאללה" קרוב ל-400 פעילים, **שהופעלו ע"י כוח קדס האיראני** (הערה: ניתן להניח שכיום מספר פעילי המיליציה גדול בהרבה).

2) במהלך שנת 2011, טרם נסיגת ארה"ב מעיראק, הסלים הארגון את פעילות הגרילה שלו נגד צבא ארה"ב ובעלות בריתה. פעילות זאת כללה ירי רקטות ופצצות מרגמה נגד בסיסים ושדות תעופה והנחת מטעני צד לאורך צירים בהם נעו הכוחות.

3) לאחר נסיגת הכוחות האמריקאים הודיע **ארגון "גדודי חזבאללה" כי לא יניח נשקו** לנוכח האיומים הנשקפים לעיראק מצד ארה"ב ומספר מדינות באזור. כיום לארגון נוכחות בולטת במחוז בגדאד ובאזורים השיעים שבדרום עיראק. הארגון נוטל חלק במערכה נגד דאעש במסגרת "הגיוס העממי", אנשיו פועלים במרחב תלעפר, שבצפון עיראק, ובקרבת הגבול העיראקי סורי.

משמאל: סמל המיליציה "גדודי חזבאללה" בעיראק. מימין: סמל ארגון חזבאללה בלבנון. הדמיון בין השניים ניכר והוא פרי השראה איראנית. בסמל של "גדודי חזבאללה" נראית יד האוחזת ברובה העולה מתוך מפת עיראק, כשברקע מפת העולם. מעל הרובה מופיע משפט מהקוראן, האומר: "הילחמו באימאמים של הכפירה, שכן אין להם אמונה". גם סמלים של מיליציות שיעיות אחרות הפועלים בעיראק קיבלו השראתם מסמלי ארגון חזבאללה בלבנון ומשמרות המהפכה האיראנים.

אבו מהדי אלמהנדס, מנהיג "גדודי חזבאללה" וסגן מפקד "הגיוס העממי" נושא דברים על הניצחון במוצול (אתר "הגיוס העממי", 10 ביולי 2017).

ב. "חבורות אנשי האמת" (עצא'ב אהל אלח'ק):

1) מיליציה שיעית עיראקית, שהוקמה ע"י כוח קדס בשנת 2006 ופעלה בחסותו. מיליציה זאת נבנתה על בסיס "הקבוצות המיוחדות", שהוקמו ע"י כוח קדס בשיתוף פעולה עם ארגון חזבאללה הלבנוני. פעילי "חבורות אנשי האמת" ביצעו נגד כוחות ארה"ב ובעלות בריתה פעולות גרילה במתווים שונים: ירי ממטולי אר.פי.ג'י, הנחת מטענים לאורך צירים בהם נעו כוחות צבא ארה"ב (בין השאר מטענים כיפתיים קטלניים (EFPs), שיגור רקטות, חטיפת בני ערובה וחיסול יריבים, בעיקר בבגדאד.

2) **בראש "הקבוצות המיוחדות"**, שפעיליהן נטמעו "בחבורות אנשי האמת", **עמד איש דת עיראקי שיעי בשם קיס אלח'זעלי**. לאחר רה-ארגון, שביצע כוח קדס, עברו אנשי "הקבוצות המיוחדות" **אימונים ע"י פעילי חזבאללה במחנות אימונים עיראקים**. ב-2007 נתפס קיס אלח'זעלי ע"י כוחות הקואליציה יחד עם פעיל חזבאללה בכיר בשם **עלי דקדוק**, ששימש כיועץ הבכיר של "חבורות אנשי האמת". קיס אלח'זעלי שוחרר בינואר 2010 במסגרת עסקה לשחרור בן ערובה (איש המחשבים הבריטי פיטר מור).

3) **לאחר נסיגת צבא ארה"ב לא הניחו "חבורות אנשי האמת"** את נשקם בתירוץ של אי-יציבות פוליטית והעירפול באשר לאופן תפקודה של שגרירות ארה"ב (בבגדאד). לצד הכוח הצבאי-מיליציוני הקימו "חבורת אנשי האמת" זרוע פוליטית בשם **אלצאדיקון**, שאינה חזקה (לזרוע פוליטית זו יש רק חבר פרלמנט אחד, שנבחר מתוך שני מועמדים שהתמודדו בבחירות 2014).

ב-10 במאי 2017 נאם קיס אלח'זעלי בפני פעילי המיליציה שלו ופרש בפניהם את **החזון השיעי להשתלט על המזרח התיכון**: "אנו ממשיכים בדרכנו. הכיבוש של מוצול יושלם; תלעפר [מצפון למוצול] תשוחרר; עאנה, ראווה (160-170 ק"מ צפונים מערבית לאלרמאדי) ואלקאא'ם [בקרבת הגבול העיראקי-סור] ישוחררו, ואנו ונגיע לגבול [עם סוריה]. גם אחינו שבסוריה יגיעו לגבול. **אם בעבר היו אומרים 'סיהר שיעי', יהיה לנו בעזרת אללה 'ירח שיעי מלא'**. תהיה לנו הארץ במלואה מהמזרח עד המערב. בעזרת אללה וברוחו של האמאם האחרון של השיעה, פרישת הכוחות הלוחמים שלנו **תושלם** – ממשמרות המהפכה באיראן, דרך חזבאללה בלבנון, דרך אנצאר אללה [קרי, המורדים החות'ים] בתימן, דרך הגיוס המקודש [קרי, "הגיוס העממי"] בעיראק ועם אחי אלזינב (קרי, האחים המגינים על הקבר הקדוש של סת זינב, הנמצא מדרום לדמשק), אחיהם [בסוריה]" (אלג'זירה, הערוץ העיראקי קנאת אלעראק, 10 במאי 2017).

קיס אלח'זעלי נושא את דבריו בפני פעילים מ"חבורת אנשי האמת": "אם בעבר היו אומרים 'סיהר שיעי', יהיה לנו בעזרת אללה 'ירח שיעי מלא' ... (אלג'זירה, 10 במאי 2017).

מימין: קיס ח'זעלי, מנהיג "חבורת אנשי האמת" (כנוזמידיא, 10 בנובמבר 2016). משמאל: סמל ארגון "חבורת אנשי האמת". בכיתור שמופיע בספר שבסמל נאמר: "הם אכן בחורים המאמינים בריבונם" (אתר הארגון).

ג. גדודי בכיר השהידים (כתא'ב סיד אלשהדא'): "בכיר השהידים" הינו הכינוי שהשיעים נתנו לחסין בן עלי, שנהרג בקרב כרבלא (680 לספירה), המהווה עבורם אירוע מכונן. זוהי מיליציה שיעית אנטי-אמריקאית ופרו איראנית מובהקת. בראשה עומד אבו אללא' אלוללא'.

סמל "גדודי בכיר השהידים": הכיתוב "ניצחון מאללה וכיבוש קרוב – גדודי בכיר השהידים – ההתנגדות האסלאמית בעיראק". כיפת המסגד היא כיפת מסגד האמאם חסין בן עלי בכרבלא (מתוך אתר הארגון).

מימין: מפקד ארגון "גדודי בכיר השהידים", אבו אלאא' אלולאא' (כנוזמידיא, 3 ביולי 2016). משמאל: אבו אלאא' בחברת מזכ"ל ארגון חזבאללה, חסן נצראללה (אתר "גדודי בכיר השהידים", 24 בפברואר 2016).

שלושה מפקדי מיליציות שיעיות החברות ב"גיוס העממי". מימין לשמאל: אבו מהדי אלמהנדס, קיס ח'זעלי ואבו אלאא' אלולאא' (כנוזמידיא, 10 בנובמבר 2016).

ד. "ארגון בדר" (מנט'מת בדר):

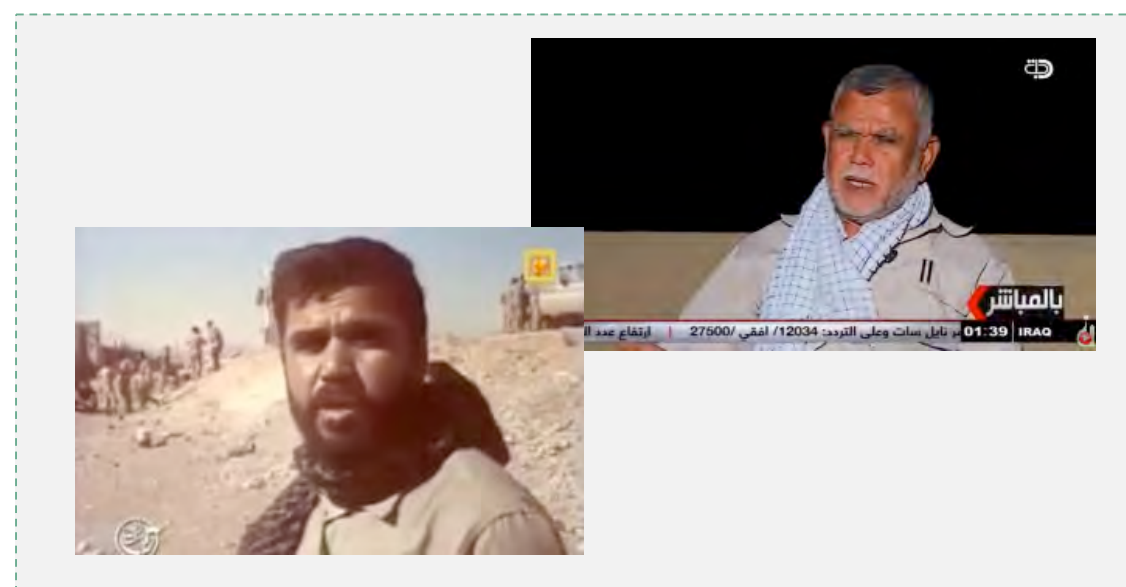
1) מפלגה פוליטית בעלת מיליציה צבאית המשתייכת ל"גיוס העממי". מקורו של הארגון הינו במיליציה שנקראה "כוחות בדר", שראשיתה בפעילים עיראקים שיעים שגויסו ע"י משמרות המהפיכה לפעולה נגד משטרו צדאם חסין.

2) בראש "ארגון בדר" עומד **האדי אלעאמרי**, עיראקי-שיעי, שהיה חבר ב"מפלגת אלדעוה" השיעית. במהלך מלחמת איראן-עיראק הוא לחם לצד צבא איראן במסגרת "כוחות בדר". דובר פרסית רהוטה וככל הנראה חי תקופה ארוכה באיראן. לאחר נפילת משטר צדאם חסין הוא שב לעיראק, ונמנה על מקורביו של ראש הממשלה הקודם נורי אלמאלכי. שימש כשר התחבורה (2010-2014) והיה מועמד לשר הפנים (מועמדו לא

אושרה עקב לחצים אמריקאים) נמנה על בכירי "הגיוס העממי" בנוסף להיותו מזכ"ל "ארגון בדר".

מימין: סמל "ארגון בדר" (מנט'מת בדר) "תחת הכיתוב ריבונות-צדק-בנייה" (ויקיפדיה). משמאל: סמל הזרוע הצבאית של "ארגון בדר". הכיתוב הוא מהקוראן ומשמעו "אללה הנחיל לכם ניצחון ב[קרוב] בדר". קרב בדר הוא הקרב הראשון באסלאם, שבו ניצחו ראשוני התומכים בנביא מחמד את בני קרש, שסירבו להתאסלם.

מימין: האדי אלעאמרי בראיון עתונאי על גבול עיראק-סוריה (שאון עראקיה, 4 ביוני 2017). משמאל: האדי אלעאמרי בתקופת מלחמת איראן-עיראק מדבר בשבח ח'מיני ומהפכה האסלאמית שחולל. הוא ציין, כי הוא מקבל הוראות מהפיקוד האיראני (יוטיוב, 9 בספטמבר 2015).

מפקד כוח קדס קאסם סלימאני עם האדי אלעאמרי, מפקד "ארגון בדר" הנראה מאחוריו (אלערביה, 27 במאי 2016).

ה. "תנועת האצילים" (חרכת אלנג'בא' או חרכת חזבאללה אלנג'בא'):

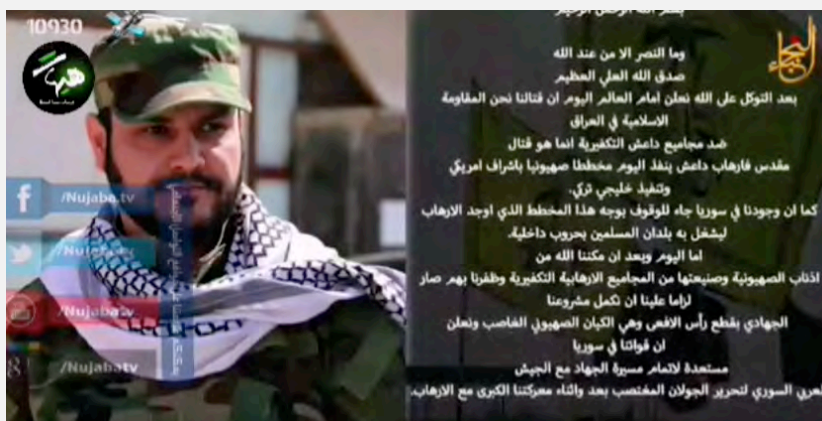
1) "תנועת האצילים" הינה מיליציה שיעית הפועלת באזור בגדאד. כוח ממנה נשלח לסוריה והוא נלחם נגד ארגוני המורדים, בהפעלת משמרות המהפיכה האיראנים. הכוח שבסוריה פעיל בעיקר באזור חלב. מפקד המיליציה הינו שיח' אכרם עבאס אלכעבי.

מימין: סמל "תנועת האצילים" (חרכת אלנג'בא') (ויקיפדיה). משמאל: השיח' אכרם עבאס אלכעבי, מזכ"ל "תנועת האצילים" (אתר alnujaba.tv, 16 בינואר 2017).

2) ב-8 במרץ 2017 הפיץ אכרם עבאס אלכעבי קלטת שמע, בה הודיע על הקמת "החטיבה לשחרור הגולן". לדבריו טרור דאעש הינו חלק מ"מזימה ציונית" בפיקוח אמריקאי, בביצוע של ארה"ב ומדינות המפרץ. הוא ציין, כי: "הימצאות [תנועת האצילים]" בסוריה נועדה לעמוד מול המזימה הזאת שתכליתה להבעיר את ארצות המוסלמים... "אלכעבי הודיע, כי כוחותיו בסוריה מוכנים לשחרר את הגולן יחד עם צבא

סוריה לכשתסתיים המערכה נגד הטרור. על פי סרטון שהפיץ מנגנון ההסברה הקרבית של "תנועת האצילים" מטרת "החטיבה לשחרור רמת הגולן" הינה **לסייע לצבא סוריה להשיב את הגולן כצעד ראשון לשחרור המקומות הקדושים בפלסטין הכבושה והשמדת ישראל** (ההסברה הקרבית של "תנועת האצילים", 10 במרץ 2017; יוטיוב 17 במרץ 2017; אלמיאדין, 8 במרץ 2017; ויקיפדיה).

תמונה של "תנועת האצילים" ששימשה כרקע להשמעת קלטת השמע של אכרם עבאס אלכעבי (יוטיוב, 17 במרץ 2017).

מקומו של "הגיוס העממי" במערכה נגד דאעש

12. לאחר השלמת שיקום צבא עיראק והתגברות היוזמות ההתקפיות נגד דאעש, שימשו המיליציות השיעיות המאוגדות במסגרת "הגיוס העממי" בעיקר ככוח עזר לכוחות העיראקים הסדירים. המשטר העיראקי הקצה להן תפקיד משני ונמנע מלתת לפעילותן בולטות מיותרת עכדי שלא לעורר מתחים בינעדתיים בין האוכלוסייה הסונית למיליציות השיעיות (ויתכן גם בשל לחץ אמריקאי)¹¹. אולם לאחר תחילת המערכה על מוצול ועוד יותר לאחר שחרור העיר העלה "הגיוס העממי" פרופיל, הן בפעילותו הצבאית והן בראיונות, שהעניקו בכיריו לתקשורת. כיום פועל "הגיוס העממי" במרחב העיר תלעפר שבצפון עיראק ולאורך גבול עיראק-סוריה (ובכלל זה במרחב מעבר אלוליד). המדובר באזורים שלהם מייחסת איראן חשיבות רבה, כפי שפורט לעיל.

שאלת פרוק "הגיוס העממי"

13. בשנה האחרונה הועלו רעיונות לשלב את אנשי מיליציות "הגיוס העממי" בצבא עיראק או לפרק אותם. רעיונות אלו נתקלו בהתנגדות עזה בקרב המיליציות. שאלת פרוק "הגיוס העממי" או שילובו בכוחות הביטחון העיראקים וביטול מאפייניו העדתיים, הינה סוגיה פנים-עיראקית, שבה מעורבים

¹¹ כך למשל, במערכה החשובה לשחרור העיר אלפאלוג'ה מידי דאעש שיחקו המיליציות השיעיות תפקיד משני. תפקידן התמצה בהטלת מצור סביב העיר בעוד שהכוחות העיראקים היו אלה, שנכנסו לעיר ונלחמו בתוכה. למרות זאת הבליטו כלי התקשורת האיראנים את מעורבותן של איראן והמיליציות השיעיות במערכה לשחרור אלפאלוג'ה.

גורמים חיצוניים כגון איראן וארה"ב. סוגיה זאת עשויה להערכתנו לעלות מחדש לסדר היום הפוליטי העיראקי.

14. נאומו של אבו מהדי אלמהנדס עשוי להצביע על כך, שלמיליציות השיעיות אין כוונה להתפרק ושאיראן תומכת בהמשך קיומן. צפוי כי האיראנים יפעילו לחצים על המשטר העיראקי שלא לפרקם משום שבראייה האיראנית מהוות המיליציות השיעיות את הארגון השליח (Proxy) המועדף, שבאמצעותו הם מקדמים את האינטרסים שלהם בעיראק. מהתבטאויות מפקדים ב"גיוס העממי" עולה כי מסגרת זאת עלולה בעתיד להגביר את פעילותה גם בסוריה, בהפעלת האיראנים.

התחזקות המיליציות השיעיות במסגרת "הגיוס העממי" מחזקת את מעמדם של השיעים בעיראק ובו בזמן טומנת בחובה פוטנציאל להעמקת המתחים העדתיים בין שיעים לסונים בעידן שלאחר שחרור מוצול. מתחים אלו עלולים ליצור קרקע פורייה להמשך תמיכת האוכלוסייה הסונית בארגוני טרור, ובתוכם דאעש, ולערער את היציבות הפנימית בעיראק.